

היבטים לשוניים ויקחלו עו

יש לשים לב לשינויים קלים בהשוואה לפסוקים מקבילים בפרשות תרומה ותצוה (כמו תוספת וי"ו החיבור).

ב תַּעֲשֶׂה: העמדה קלה בתי"ו תדגיש את הצירי שלא יישמע כמו פתח

ה יִבְיָאָה: קריאת הה"א בקמץ

ז מֵאֲדָמִים: האל"ף בקמץ קטן

ברשימת כלי המשכן יש לשים לב להפרדת בין תיבות המסתיימות ומתחילות בוא"ו, כגון **אֶת-עַמְדָיו**

וְאֶת-אֲדָנָיו.

התיבה 'את' תנוקד בצירי אם היא מוטעמת ובסגול כאשר היא מוקפת למילה שלאחריה.

כ וַיִּצְאֻ: הטעמה משנית על ידי מרכא ביו"ד

לה יד תְּרוֹמַת לֶסֶף: טעם נסוג אחור לרי"ש

לה לב וְלַחֹשֶׁב מַחֲשָׁבֶת: החי"ת הראשונה בשווא נח והשנייה בחטף פתח

לה כה חֲכֵמַת-לֵב: החי"ת בפתח ולא בקמץ קטן כי הוא שם התואר ולא שם העצם. בפסוק לה חֲכֵמַת-

לֵב החי"ת בקמץ קטן והמחליף ביניהם משנה משמעות

לה לא וַיִּמְלֵא אֹתוֹ: להיזהר מהפסוק המקביל בכי-תשא (לא ג): וַאֲמֵלֵא

לה לה חֲכֵמַת-לֵב: חי"ת בקמץ חטוף ולא בפתח

לו ב לְקַרְבָּה: הקו"ף בקמץ קטן והרי"ש בשווא נח על אף שהבי"ת אחריה רפה

לו ד אִישׁ-אִישׁ מִמְּלֶאכֶתוֹ: במקף מרכא טפחא, לא במרכא תביר טיפחא כפי שמופיע בחלק מהדפוסים

לו ו אֶל-יַעֲשֹׂו-עוֹד: העמדה קלה ביו"ד מפני הגעיה שם

לו ח שֵׁשׁ מִשְׁזָר: בשתי המילים חמש אותיות שיניות, צריך להיזהר שהזי"ן לא תיבלע

פס' ט-טז: כאשר המילה 'אחת' מוטעמת באחד המפסיקים העיקריים, סו"פ, אתנח, זקף או סגול **אֶחָת**,

בשאר המקרים **אֶחָת** חוץ מפס' טז מִדָּה אֶחָת

לו יא לְלֹאֶת: געיה תחת הלמ"ד הראשונה והלמ"ד אחריה בשווא נע

לו יד לְאֶהָל: הלמ"ד בשווא נע ולא בקמץ

לו כז וְלִירְכָתִי: געיה תחת הוא"ו והלמ"ד בשווא נח¹ לשים לב כאן הכ"ף דגושה. בפסוק הבא היא רפויה

לו כח לְמִקְצַעַת: הצד"י בשווא נח. **בִּירְכָתִים**: כאן הכ"ף רפויה. עם זאת הרי"ש בשווא נח

לו לד אֶת-הַבְּרִיחַ: הבי"ת בשווא, לא בקמץ (כפי ששגור בפי רבים)²

לז ג וַיֵּצֵק לוֹ: אין הטעם מונח נסוג אחור ליו"ד והצד"י רפויה

לז ט סְכָכִים: הכ"ף הראשונה בשווא נע ולא בחטף כפי שמופיע בחלק מהספרים

¹ הובהר כבר שיש געיות הבאות בהברה סגורה.

² לא להחליף עם לוֹיָתָן נַחֵשׁ בָּרַח (ישעי' כז א)!!

לז טז הקשות: שי"ן שמאלית

לח א וְחַמֶּשׁ-אַמּוֹת: העמדה קלה בחי"ת מפני הגעיה שם

לח ד כַּרְכַּבּוֹ: הבי"ת אינה רפה אלא מודגשת בדגש חזק!

לח ה בְּאַרְבַּע הַקְצוֹת: יש להקפיד על הפרדת התיבות שלא יישמע לשון זכר 'בארבעה'

לח ח בְּמֵרָאֵת: הבי"ת בשוא והמ"ם אחריה רפויה³

לח כ וְכָל-הַיְתָדוֹת: הי"ד בשווא נח. וְלַחֲצֵר: העמדה קלה בלמ"ד להבחין בין מיודע (מנוקד בסגול) לבין לא מיודע (מנוקד בשווא)⁴

הפטרות שקלים מלכים ב יב:

ב צִבְיָה: הבי"ת בשווא נח והי"ד בקמץ⁵

ה אֲשֶׁר-יֹבֵא: במקף ולא בקדמא; כֶּסֶף נִפְשׁוֹת: מרכא טיפחא.

י אֶרֶן אֶחָד: האל"ף בחטף פתח⁶. וְנִתְּנוּ-שָׁמָּה: געיה בנר"ן הראשונה

יב הַמֶּתֶּכֶן: המ"ם בשווא נע ולא בחטף⁷

יג לַחֲזֹק אֶת-בֵּדֶק בֵּית-הָ: טפחא בתיבה לַחֲזֹק. לַחֲזֹקָה: החי"ת בקמץ קטן ואין מפיך בה"א

יד יַעֲשֶׂה: העמדה קלה בי"ד מפני הגעיה שם

ראשון של פקודי

לח כא אֵלֶּה פְּקוּדֵי: אף על פי ששם הפרשה: פקודי, יש לזכור שכאן הפ"א רפויה. עֲבַדְתָּ הַלְוִיִּם: אין געיה בה"א, גם אם בחלק מהחומשים מוסיפים געיה, השוא בלמ"ד נח

לה ה קחו מאתכם תרומה לה' כל נדיב לבו יביאה את תרומת ה', זהב וכסף ונחשת (שמות לה, ה).
פרשה וטבעה ד"ר משה רענן שבת בשבתו ויקהל עו

לנחושת תפקיד חשוב כחומר גלם להכנת כלים שונים, בעם ישראל ובעמים, מזה אלפי שנים. מחקרים ארכיאולוגיים מצביעים על כך שהשימוש הנרחב בנחושת, ובעיקר בארד (ברונזה) קדם לברזל ועל שמו נקראת התקופה "תקופת הברונזה".

הנחושת במקרא

על פי החוקרים תקופה זו מסתיימת במקביל לתקופת השופטים. על השימוש במתכות אלו אנו לומדים כבר בפרשת בראשית: "וַיִּצְלַח גַּם הוּא יִלְדָּה אֶת תֹּבֶל קֵן לְטָשׁ כָּל חֶרֶשׁ נְחֹשֶׁת וּבְרָזָל (בראשית ד, כב)...".

לנחושת היה תפקיד חשוב בבניין המשכן. היא שימשה להכנת הקרסים שבעזרתם חוברו היריעות והאדנים שבבסיס עמודי מסך פתח אוהל מועד. מזבח הנחושת היה עשוי עצי שיטים מצופים בנחושת וכך גם הכלים בהם נעשתה עבודת הקרבנות: "וַעֲשִׂיתָ סִירָתָיו לְדֹשְׁנוּ וַיַּעֲזוּ וּמִזְרְקָתָיו וּמִזְלָגָתָיו וּמַחְתָּתָיו לְכָל כֵּלָיו תַּעֲשֶׂה נְחֹשֶׁת (שמות כז, ג)". הכיור היה עשוי נחושת שמקורה ב"מראות הצבאות". את הנחושת אנו פוגשים כחומר ממנו הכין משה את "נחש הנחושת": "וַיַּעַשׂ מִשֶּׁה נָחָשׁ נְחֹשֶׁת וַיִּשְׁמְחוּ עָלָיו הָנָס וְהָיָה אִם

³ הקורא בפתח ודגש עלול להחליף משמעות (המראות של הנשים הצובאות, ולא שהמראות עצמן צובאות!).

⁴ לו הייתה הלמ"ד בשוא הוי"ו לפני היתה בקיבוצ: וְ

⁵ יש משתבשים בשם זה לקרוא צִבְיָה.

⁶ וכן בפסוק המקביל בדברי הימים ב כד ח

⁷ החטף במ"ם בכתר ארם צובא אינו מותיר ספק שיש לקרוא בשווא נע.

נֶשֶׁךְ הַנָּחֶשׁ אֶת אִישׁ וְהִבִּיט אֶל נָחֶשׁ הַנָּחֶשֶׁת וְחָי (במדבר כא, ט). תקצר היריעה מלמנות את כל אזכורי הנחשת במקרא ונסיים בכובעו של גלית: "וְכֹכַב נָחֶשֶׁת עַל רֹאשׁוֹ וְשֵׁרִיּוֹן קְשָׁקְשִׁים הוּא לְבוּשׁ וּמִשְׁקַל הַשֵּׁרִיּוֹן חֲמִשָּׁת אֲלָפִים שְׁקָלִים נָחֶשֶׁת (שמואל א, יז, ה). פסוק זה מעיד באופן ברור על הזיקה שהייתה קיימת בעת העתיקה (בניגוד למקובל בימינו) בין ערך המטבע ובין משקל המתכת שבה.

כלי נחושת ממטמון נחל משמר
צילמה: אלה זית (Ella Zayith)

הנחושת בספרות חז"ל

בספרות חז"ל אנו לומדים על שימושים נוספים לנחושת ועל מקצת ממאפייניה. בעת העתיקה, כמו גם בימינו, הנחושת שימשה לייצור מְצֻלְתִּים: "צִלְצוֹל הָיָה בַּמִּקְדָּשׁ, שֶׁל נָחוֹשֶׁת הָיָה, וְהָיָה קוֹלוֹ עָרֵב, וְנִפְגֵּם, וְשִׁלְחוּ חֲכָמִים וְהִבִּיאוּ אוֹמְנֵי מַאֲלַכְסַנְדְּרִיָּא שֶׁל מִצְרַיִם וְתַקְנוּהוּ, וְלֹא הָיָה קוֹלוֹ עָרֵב, נִטְלוּ אֶת תִּיקוֹנוֹ וְהָיָה קוֹלוֹ עָרֵב כְּמוֹת שֶׁהָיָה" (ערכין יב). מפרש רש"י: "צִלְצָל – שְׁנֵי כֵלִים מְכִין זֶה ע"ג זֶה וְקוֹלָם דָּקָה וְקוֹרִין לָהֶן צִנְבִּי"ש".

מבין שלוש המתכות היקרות שהיו מוכרות בעת העתיקה, זהב, כסף ונחושת, הייתה האחרונה בעלת הערך הנמוך ביותר:

וְזֶהָב קוֹנֶה אֶת הַכֶּסֶף וְהַכֶּסֶף אֵינוֹ קוֹנֶה אֶת הַזָּהָב, הַנָּחוֹשֶׁת קוֹנֶה אֶת הַכֶּסֶף וְהַכֶּסֶף אֵינוֹ קוֹנֶה אֶת הַנָּחוֹשֶׁת, מַעוֹת הָרַעוֹת קוֹנוֹת אֶת הַיָּפוֹת וְהַיָּפוֹת אֵינָן קוֹנוֹת אֶת הָרַעוֹת... (בבא מציעא, פ"ד מ"א)

מפרש רע"ב: "וְזֶהָב קוֹנֶה אֶת הַכֶּסֶף – כֹּל דָּבָר שֶׁהוּא חָשׁוֹב לִהְיוֹת מִטְבַּע וְחָרִיף לִינָתֵן בְּהוֹצָאָה, דִּין מַעוֹת יֵשׁ לוֹ, וְאֵינוֹ קוֹנֶה אֶת שְׁכָנָדוֹ שֶׁאֵינוֹ חָשׁוֹב מִטְבַּע וְאֵינוֹ חָרִיף בְּהוֹצָאָה כְּמוֹתוֹ".

א"ה: תוספת הסבר נחושה. מטבעות כסף נחשבים 'מטבע' לעומת מטבעות זהב שערכם גבוה מדי ואינם מתאימים למסחר יום-יומי; וכן לעומת מטבעות נחושת שכוח הקנייה שלהם קטן מדי.

ראיה נוספת לערכה הנמוך יחסית של הנחושת בהשוואה לזהב וכסף אנו מוצאים בבבלי בכתובות (סח,א):

הַמִּקְבֵּל צְדָקָה וְאֵין צָרִיךְ לַכֶּךְ, סוֹפוֹ אֵינוֹ נִפְטָר מִן הָעוֹלָם עַד שִׁיבָא לִיָּדִי כֶּךְ. תַּנּוּ הַתָּם: אֵין מַחִיבִין אוֹתוֹ לִמְכּוֹר אֶת בֵּיתוֹ וְאֶת כָּלִי תִשְׁמִישׁוֹ. וְלֹא? וְהַתְנִיָּא: הָיָה מִשְׁתַּמֵּשׁ בְּכָלִי זֶהָב יִשְׁתַּמֵּשׁ בְּכָלִי כֶּסֶף, בְּכָלִי כֶּסֶף יִשְׁתַּמֵּשׁ בְּכָלִי נָחוֹשֶׁת... מִהַמְּשָׁנָה בִּבְבָא מְצִיעָא (פ"ב מ"ח) אֵנוֹ לומְדִים עַל הַתְּגוּבָה הַכִּימִית שֶׁל נָחוֹשֶׁת לַחֲנוּת:

כָּלִי כֶּסֶף וְכָלִי נָחוֹשֶׁת מִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶן לְצָרְכָן אֲבָל לֹא לְשַׁחֲקֵן כָּלִי זֶהָב וְכָלִי זְכוּכִית לֹא יוֹנֵעַ בָּהֶן עַד שִׁיבּוֹא אֵלֵיהֶן...

בניגוד לזהב שכמעט לא מתחמצן ("מחליד") ולכן ניתן לשמור אותו בקרקע ללא נזק הרי שהנחושת, למרות עמידותה היחסית להשפעות הסביבה, עלולה במהלך חשיפה ממושכת לאוויר רטוב להתכסות בשכבה ירקרקת (פטינה) הנקראת בלשון הגמרא "ריקבון" ובלשון רע"ב "עיפוש".

נחושת ודם כחול

לאחר שסקרתי על קצה המזלג את תפקידה של הנחושת כחומר גלם תעשייתי אקדיש שורות מעטות לתפקידה הביולוגי.

נחושת היא מינרל חיוני לתהליכים ביולוגיים חשובים בעולם החי והצומח, והיא נמצאת בכמויות זעירות בגוף החי. בכמויות גדולות מהדרוש הנחושת רעילה ומנה של 30 מיליגרם נחושת לכל קילוגרם ממשקל הגוף עלולה להיות קטלנית לבני אדם. קיימת מחלה תורשתית בשם "מחלת וילסון" הגורמת לגוף לצבור נחושת. ללא טיפול עלול להיגרם נזק לכבד ולמוח.

אטומי נחושת מופיעים במרכזם של אנזימים (זרזים של תהליכים ביוכימיים בתאים) וחלבונים חשובים נוספים. אחד מחלבונים חיוניים אלו הנקרא המוציאנין הוא חלבון המוביל את החמצן בדמם של רכיכות ומיני סרטנים בדומה להמוגלובין המוביל את החמצן אל התאים בגופנו. בניגוד להמוגלובין המבצע את משימותיו בעזרת יוני ברזל (יון = אטום הנושא מטען חשמלי) המעניק לדם את צבעו האדום הרי ההמוציאנין מכיל נחושת וצבעו ירוק או כחול. ההמוציאנין איננו מרוכז בכדוריות דם אלא מומס באופן חופשי בנוזל הדם. דם בעלי חיים אלו אכן כחול, בניגוד לביטוי "בעלי דם כחול" שיוחס לשכבות האצולה באירופה. חלבון חשוב נוסף הוא ציטוכרום C שהוא האנזים האחרון בשרשרת מעבר האלקטרונים במיטוכונדריות. המיטוכונדריות הן גופיפים המצויים בתאים ובהם מתבצע פירוק מולקולות הסוכר לפחמן דו-חמצני ומים תוך כדי שחרור אנרגיה הדרושה לתהליכי חילוף החומרים ופעילות הגוף.

לתגובות ורישום לקבלת מאמרי צמחים ובעלי חיים על פי סדר הדף היומי:

raananmoshe1@gmail.com

לה ז' ועלת אילם מאדמים ועלת תחשים ועצי שטים:

מהו התחש? בירושלמי שבת פרק ב הלכה ג יש בזה דברים. הנוסח לפי דפוס ונציה הפירוש של קרבן העדה. רבי אלעזר שאל מהו לעשות אוהל מעור בהמה טמאה [כלומר אם עשה אוהל מעור בהמה טמאה אי איקרי אוהל:] והכתיב ועורות תחשים [כלומר מאי קמיבעיא ליה הרי ממשכן יליף ובמשכן כתיב עורות תחשים ותחשים מין חיה טמאה הו:] רבי יודה ורבי נחמיה ורבנן [פליגו אי תחשים חיה טמאה או לא:] רבי יהודה אומר טיינון לשם ציבעו נקרא [עורות אילים צבועים היו 'עורות תחשים' ונקראים 'תחשים' על שם צבע שדומין לתחשים:] ורבי נחמיה אמר גלקטינון [שם צבע:] ורבנן אמרין מין חיה טהורה וגדולה במדבר [נתגדלה במדבר:] ותייא כיי דמר [ואתיא הא דאמרו רבנן כי האי דאמר רשב"ל וכו':] רבי לעזר בי רבי יוסי ר' אבהו בשם רבי שמעון בן לקיש בשם רבי מאיר כמין חיה טהורה ברא הקדוש ברוך הוא למשה במדבר כיון שעשה בה מלאכת המשכן נגנזה רבי אבון אמר קרש חיה שמה. ע"כ הירושלמי בפירוש קרבן העדה.

החיה קרש מובאת גם בבבלי שבת דף כח עמוד ב

מאי הוי עלה דתחש שהיה בימי משה? אמר רבי אלעא אמר רבי שמעון בן לקיש, אומר היה רבי מאיר: תחש שהיה בימי משה בריה בפני עצמה היה, ולא הכריעו בה חכמים אם מין חיה הוא אם מין בהמה הוא, וקרן אחת היתה לו במצחו, ולפי שעה נזדמן לו למשה, ועשה ממנו משכן ונגנז. מדקאמר קרן אחת היתה לו במצחו – שמע מינה טהור היה, דאמר רב יהודה: שור שהקריב אדם הראשון קרן אחת היתה לו במצחו, שנאמר וְיִטֵּב לָהּ מְשֹׁרָר פֶּרֶךְ מִקֶּרֶן מִפְּרִיס (תהלים סט, לב). – מקרין תרתי משמע! – אמר רב נחמן בר יצחק: מקרן כתיב. – ולפשוט מיניה דמין בהמה הוא! – כיון דאיכא קרש דמין חיה הוא, ולית ליה אלא חדא קרן – איכא למימר מין חיה הוא.

הקרש מוזכר גם במסכת חולין דף נט עמוד ב וקרש אף על פי שאין לו אלא קרן אחד מותר. אמר רב יהודה: קרש – טביא דבי עילאי [=צבי של 'בי-עילאי', לפי רש"י שם של יער] ... אמר רב יוסף: שיתסר אמהתא הוי משיכה [=אורך גופו] דטביא דבי עילאי.

הרב אמיתי בן דוד בספרו שיחת חולין כותב, שלדעתו החיה "תחש" זוהי גירפה המצויה בימינו, שהרי לדברי הירושלמי, תחש זה **קדש**, חיה המוזכרת בתלמוד. ולגבי **קדש** מבואר שהיא חיה נדירה עם צוואר ארוך, שיש לה בראשה שתי קרניים וקרן אחת קטנה במצחה, וכל גופה הוא בעל גוונים יפים. וכל זה מתאים במדויק לתיאור הגירפה המוכרת לנו. [מהעלון אמרי נועם על פרשת השבוע ויקהל עו]

לו יא וַיַּעַשׂ לְלֵאָה תְּכֵלֶת עַל שַׁפַּת הַיְרִיעָה הָאֲחֻת מִקְצֵה בִמְחַבֶּרֶת כֵּן עָשָׂה בְּשַׁפַּת הַיְרִיעָה הַקִּיצוֹנָה בִּמְחַבֶּרֶת הַשְּׁנִית:

מה פירוש 'מחברת'? בפרשת תרומה כו ג-ד חָמֵשׁ הַיְרִיעֹת תְּהִיֶּינָן חֲבֵרֹת אִשָּׁה אֶל-אַחֲתָהּ וְחָמֵשׁ יְרִיעֹת חֲבֵרֹת אִשָּׁה אֶל-אַחֲתָהּ:

וְעָשִׂיתָ לְלֵאָה תְּכֵלֶת עַל שַׁפַּת הַיְרִיעָה הָאֲחֻת מִקְצֵה בִּמְחַבֶּרֶת וְכֵן תַּעֲשֶׂה בְּשַׁפַּת הַיְרִיעָה הַקִּיצוֹנָה בִּמְחַבֶּרֶת הַשְּׁנִית:

היריעות חוברות זו לזו אִשָּׁה אֶל-אַחֲתָהּ. איך נקראת קבוצת היריעות ה'חוברות'? רש"י: מִקְצֵה בִּמְחַבֶּרֶת - בלועזית יריעה שצסוף החבור, קבוצת חמשת היריעות קרויה חוברת: כיון שבאותו פסוק לצורך אותו עניין כתוב 'מחברת', היינו חוברת היינו מחברת⁸.
עתה נפנה לתרגום: ותעביד ענובין דתכלא על ספתא דיריעתא חדא **מסטרא בית לופי** וכן תעביד בספתא דיריעתא **בסטרא בית לופי תנינא**:
כלומר חוברת ומחברת מתפרשות: מקום החיבור בקרסים. כך גם בתרגום המכונה תרגום יונתן. [ע"פ דברי ידידנו דויד כוכב, הוא מציין ש'תרגום השבעים' כרש"י]

מגליון ויקהל פקודי סז לויפר: לו יג וַיַּעַשׂ חֲמִשִּׁים קָרְסִי זָהָב וַיַּחְבֵּר אֶת הַיְרִיעֹת אֶחָת אֶל אֶחָת בְּקָרְסִים, וַיְהִי הַמִּשְׁכָּן אֶחָד.

מעניין לציין את ההבדל בין פסוק זה לפסוק יח המקביל, וַיַּעַשׂ קָרְסִי נְחֹשֶׁת חֲמִשִּׁים לַחֲבֵר אֶת הָאֹהֶל לְהִיָּת אֶחָד. לעיל כתוב שבצלאל חיבר את היריעות, וכאן כתוב רק שעשה קרסים על מנת לחבר את היריעות. וצריך טעם. וביותר, כי בצואה כתוב בשניהם וְחִבְרָתָּ וּבְדֶרֶךְ כָּל כָּל פְּעוּלָה שֶׁנִּכְתְּבָה בְּצוּוֹאָה, יש נגדה פעולה בעשייה. כמעט מילה במילה. ואפילו כאן השינויים בין שני הפסוקים מקבילים בשתי הפרשות, זולת זה. והנה הפסוקים לעיל: (כו ויא)

(ו) וְעָשִׂיתָ חֲמִשִּׁים קָרְסִי זָהָב וַיַּחְבֵּר אֶת הַיְרִיעֹת אֶשָּׁה אֶל אֶחֶתָּה בְּקָרְסִים וַיְהִי הַמִּשְׁכָּן אֶחָד: (יא) וְעָשִׂיתָ קָרְסִי נְחֹשֶׁת חֲמִשִּׁים וַיַּבְאֲתָ אֶת הַקָּרְסִים בְּלֵלֵאֵת וַיַּחְבֵּר אֶת הָאֹהֶל וַיְהִי אֶחָד.

בפסוק ו' כתוב לחבר את היריעות אחת אל חברתה ובזה יהיה המשכן אחד. וכנגדו בעשיה כתוב וַיַּחְבֵּר אֶת הַיְרִיעֹת אֶחָת אֶל אֶחֶת בְּקָרְסִים, וַיְהִי הַמִּשְׁכָּן אֶחָד (שמות לו, יג). ובפסוק יא כתוב לחבר את האהל ולא את היריעות, וכנגדו בעשיה.

ע"כ מדברי ידידנו בגליון ויק'פ סז. אין אמנם ספק שיש כאן שינוי ראוי לציון.

יש להעיר שבלשון המקרא וגם בלשון חכמים לחבר אֶת-הָאֹהֶל לְהִיָּת אֶחָד: מתפרש יפה 'וחיבר את האוהל והיה אחד'. ממש כמו המקרא לעיל כו יא המובא כאן וְחִבְרָתָּ אֶת הָאֹהֶל וַיְהִי אֶחָד.

⁸ בלשון הדיבור: חוברת ומחברת הם "היינו-הך". הביטוי אינו מוצלח, בלשון התלמוד זו קושיא **היינו** – הדבר הזה, הך – הדבר ההוא. ומתפרש לפי העניין חזרה מיותרת, קושיא חוזרת וכד'. אבל לומר למשל 'חוברת ומחברת הם היינו הך' אינו מוצלח.

ומנא אמינא לה? בספר מחקרי לשון המוגשים לפרופ' זאב בן חיים (הוצאת מגנס ירושלים תשמג) כותב פרופ' שרגא אברמסון **מנויה וגמורה בפי פרשני המקרא שיש שמקרא משתמש במקור עם ל' כדי להביע פעולה גמורה, בייחוד אחרי עבר. ופירש רס"ג בשמות כא יד וְכִי־יָצָא אִישׁ עַל־רֵעֵהוּ לְהָרְגוֹ – וְהָרְגוּ. וְכֵן אִישׁ כֹּהֵן כִּי תִחַל לְזַנּוֹת (ויקרא כא ט) – וְזָנְתָה; וַיָּבֹאוּ בְנֵי הָאֱלֹהִים לְהִתְיַצֵּב (איוב א ו) – וְהִתְיַצְבוּ.**
בהמשך מביא אברמסון שגם בלשון חכמים מתפרש כך.

תן לחכם ויחכם-עוד

אני מבקש מאוד ממי שיש לו הערות שלא ימנע מלשולחן אלי
הכתובת למשלוח: eliyahule@gmail.com
הערות מתקבלות גם באנגלית.

הודעה מאתר "לדעת" כאן תוכלו להוריד גליונות פרשת השבוע מדי שבוע (גם גליונו מופיע
שם): www.ladaat.net/gilionot.php

מאמרנו מופיע **ונשמר** באוצר החכמה בפורום העלאת מאמרים
<https://mail.google.com/mail/ca/u/0/#search/dvir/14a6bf5febc771ff>

אם אתה מתעניין
בהגטים הלשוניים של התורה
(לשון המקרא, המשנה, התלמוד וכו')
אתה מוזמן להרשם (בחנם)
לקבלת דוא"ל בעושיאים לשוניים
בכתובת: maanelashon@gmail.com
☺ בוא להחכים את עצמך ואת שאר המכותבים ☺